

ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

FACTORS OF QUALITY ASSURANCE OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE BACHELORS IN BUSINESS ECONOMICS AT THE UNIVERSITIES OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Дана стаття присвячена професійній підготовці бакалаврів з бізнес-економіки в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки – конкурентоспроможних та висококваліфікованих спеціалістів, які мають високий рівень професійної компетентності та безпосередньо підтримують соціально-економічну стабільність держави. Концепція даного дослідження забезпечується єдністю теоретичних (аналіз, узагальнення) та емпіричних (обсерваційний метод, метод глибокого інтерв'ю) методів. Розкрито сутність поняття чинників забезпечення якості професійної підготовки, а також розглянуто визначені педагогами-дослідниками чинники професійної підготовки. Висвітлено зовнішні чинники забезпечення якості підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки, зокрема підтримку держави, Міністерства освіти, державних установ рівня провінцій, пов'язаних з освітою, та їх сприяння розвитку та підвищенню якості освіти взагалі та економічної освіти зокрема. Проаналізовано внутрішні чинники, що впливають на якість освіти економістів в КНР, зокрема змістові, навчально-методичні та організаційні, які проявляються безпосередньо у кожному закладі вищої освіти Китайської Народної Республіки. Розглянуто цілі та зміст підготовки бакалаврів з бізнес-економіки за освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів-економістів в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки. Основну увагу зосереджено на дослідженні системного впливу чинників на якість професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки на прикладі одного з державних класичних університетів країни – Цзясінського університету (Jiaxing University). Зазначається, що підготовка фахівців з бізнес-економіки в Китайській Народній Республіці здійснюється на високому рівні, тому позитивний досвід Китайської Народної Республіки у підготовці бізнес-економістів в закладах вищої освіти є цінним для подальшого використання у підготовці економістів в закладах вищої освіти України.

Ключові слова: бізнес-економіка, бакалавр з бізнес-економіки, професійна підготовка

бакалаврів, якість професійної підготовки, чинники забезпечення якості підготовки.

This article is devoted to the training of Bachelors in Business Economics in higher education institutions of the People's Republic of China – competitive and highly qualified professionals who have a high level of professional competence and directly support the socio-economic stability of the country. The concept of this research is ensured by the unity of theoretical (analysis, generalization) and empirical (observational method, in-depth interview method) methods. The essence of the concept of factors of quality assurance of professional training has been revealed and the factors of professional training defined by the researchers have been considered. External factors of ensuring the quality of Bachelor's degree training in higher education institutions of the People's Republic of China have been highlighted, including support from the state, the Ministry of Education, provincial education institutions and their promotion of the development of education in general and economic education in particular. The internal factors influencing the quality of education of economists in China, in particular, the content, teaching and organizational factors that are manifested directly in each institution of higher education in the People's Republic of China, have been analyzed. The aims and content of Bachelor's degree in Business Economics according to educational and professional programs of Bachelor's degree in Economics in higher education institutions of the People's Republic of China have been considered. The main focus is placed on the research of the systematic impact of the factors on the quality of professional training of Bachelors in Business Economics in higher education institutions of the People's Republic of China on the example of one of the country's classical universities – Jiaxing University. It has been noted that the professional training of Business Economics specialists in the People's Republic of China is carried out at a high level, so the positive experience of the People's Republic of China in training Business Economists in higher education is valuable for further implementation in training economists in higher education in Ukraine.

Key words: Business Economics, Bachelor in Business Economics, professional training of Bachelors, quality of professional training, factors of quality assurance of training.

УДК 378.147
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.45>

Цицюра К.В.,
аспірант
Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти»,
викладач англійської мови, іноземний експерт
Інституту іноземних мов Цзясінського університету (Jiaxing University),
м. Цзясін, КНР

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Система підготовки економістів в Китайській Народній Республіці є ефективною, тому дослідження її педагогічних умов, чинників та її імплементація на основі обґрунтованих рекомендацій позитивного досвіду цієї країни дозволить покращити якість підготовки студентів економічних спеціальностей

в Україні. Професійна підготовка майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки так само, як і бакалаврів інших спеціальностей в Китайській Народній Республіці, має власну специфіку. Результатом успішного завершення професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки є їх працевлаштування за спеціальністю на підприємствах, в міжнародних

компаніях, банках та інших державних та недержавних установах, пов'язаних з економікою, де вони створюють матеріальні цінності або забезпечують економічні послуги. Ефективність та продуктивність роботи, а також професійне та соціальне зростання кожного випускника, який отримав роботу за економічним фахом, залежить від професіоналізму, основи якого були сформовані закладом вищої освіти. Як результат, це підтримуватиме соціально-економічну стабільність держави, а також сприятиме її економічному розвитку. Саме тому професійна підготовка бакалаврів з бізнес-економіки є стратегічним продуктом КНР, на якість якої впливає багато чинників різного рівня, що потребують детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням та класифікацією чинників, що впливають на якість професійної підготовки у системі професійної та вищої освіти, опікувалося багато вчених, таких як М. Вайнтрауб, А. Вербицький, А. Дьомін, Т. Ісаєва, Н. Кулалаєва, А. Литвин, О. Мацейко, Г. Романова. М. Вайнтрауб, наприклад, запропонував класифікацію чинників рівнів якості професійної освіти і навчання [2], А. Вербицький досліджував внутрішні особливості особистості та зовнішні обставини в освітньому процесі [3], а А. Дьомін займався вивченням теоретичних та методичних основ професійної підготовки бакалаврів з агроінженерії [6]. Т. Ісаєва зосередила увагу на педагогічній культурі викладача як одного з основних чинників, що впливають на ефективність вищої освіти [7], а Н. Кулалаєва займалася вивченням чинників, які впливають на формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю [8]. А. Литвин та О. Мацейко охарактеризували чинники, що функціонують в освітній системі, а також займалися вивченням методологічних засад поняття “педагогічні умови” [10, с. 43-63], а Г. Романова досліджувала індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних закладів вищої освіти [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Через велике розмаїття класифікацій чинників, які впливають на професійну підготовку бакалаврів, постає потреба у їх систематизації, а також конкретизації чинників, які безпосередньо впливають на забезпечення якості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки, для використання позитивного досвіду КНР у підготовці економістів в закладах вищої освіти України.

Мета статті – проаналізувати визначення поняття «чинник» та розглянути визначені педагогами-дослідниками чинники професійної підготовки, а також дослідити, як сукупність певних

чинників забезпечує якість професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в закладах вищої освіти КНР на прикладі одного з державних класичних університетів країни – Цзясінського університету (Jiaxing University).

Виклад основного матеріалу. Академічний тлумачний словник української мови визначає поняття чинник як “умову, рушійну силу, причину будь-якого процесу, що визначає його характер або одну з основних рис” та наводить такий синонім до цього терміну, як “фактор” [1, с. 326]. Стосовно професійної підготовки бакалаврів закладів вищої освіти, чинниками є те, що робиться державою та самим ЗВО для забезпечення якості професійної підготовки студентів.

Погоджуємося з думкою дослідника О. Волкова про те, що методичні, організаційні та технологічні чинники безпосередньо впливають на якість підготовки фахівців [5, с. 110-112]. В. Вікторов також наголошує на тому, що використання сучасних методів пізнання, технічних засобів навчання (ТЗН) та навчально-методичного забезпечення мають суттєвий вплив на якість вищої освіти [4, с. 55].

Погоджуємося з думкою А. Литвина, який запропонував дуже ємну класифікацію чинників, поділяючи їх на зовнішні та внутрішні. Дослідник вказує на те, що до зовнішніх чинників слід віднести суспільні, соціально-культурні, нормативно-правові, що визначаються сутністю загальнодержавної соціально-освітньої політики щодо розвитку професійної освіти, а до внутрішніх – навчально-методичні, змістові, організаційно-технологічні чинники, що проявляються безпосередньо у кожному закладі вищої освіти [9].

Сформулюємо та конкретизуємо чинники, що безпосередньо впливають на забезпечення якості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки. Представимо дані чинники у вигляді схеми для їх узагальнення та обґрунтування (рис. 1).

До зовнішніх чинників забезпечення якості підготовки бакалаврів в ЗВО КНР відносимо підтримку держави, зокрема Міністерства освіти, та державних установ рівня провінцій, пов'язаних з освітою, та їх сприяння розвитку та підвищенню якості освіти взагалі та економічної освіти зокрема. З огляду на це Міністерство освіти КНР сформулювало чіткі зони своєї відповідальності за професійну та вищу освіту в країні. Державні установи рівня провінції, що відповідають за підвищення якості професійної та вищої освіти, також активно працюють над координацією ЗВО на рівні провінції, контролем за якістю викладання, фінансуванням ЗВО та ін. З моменту імплементації реформи відкритості уряд провінції Чжецзян, в якому розташовано досліджуваний ЗВО, виокремив розвиток професійної та вищої освіти як

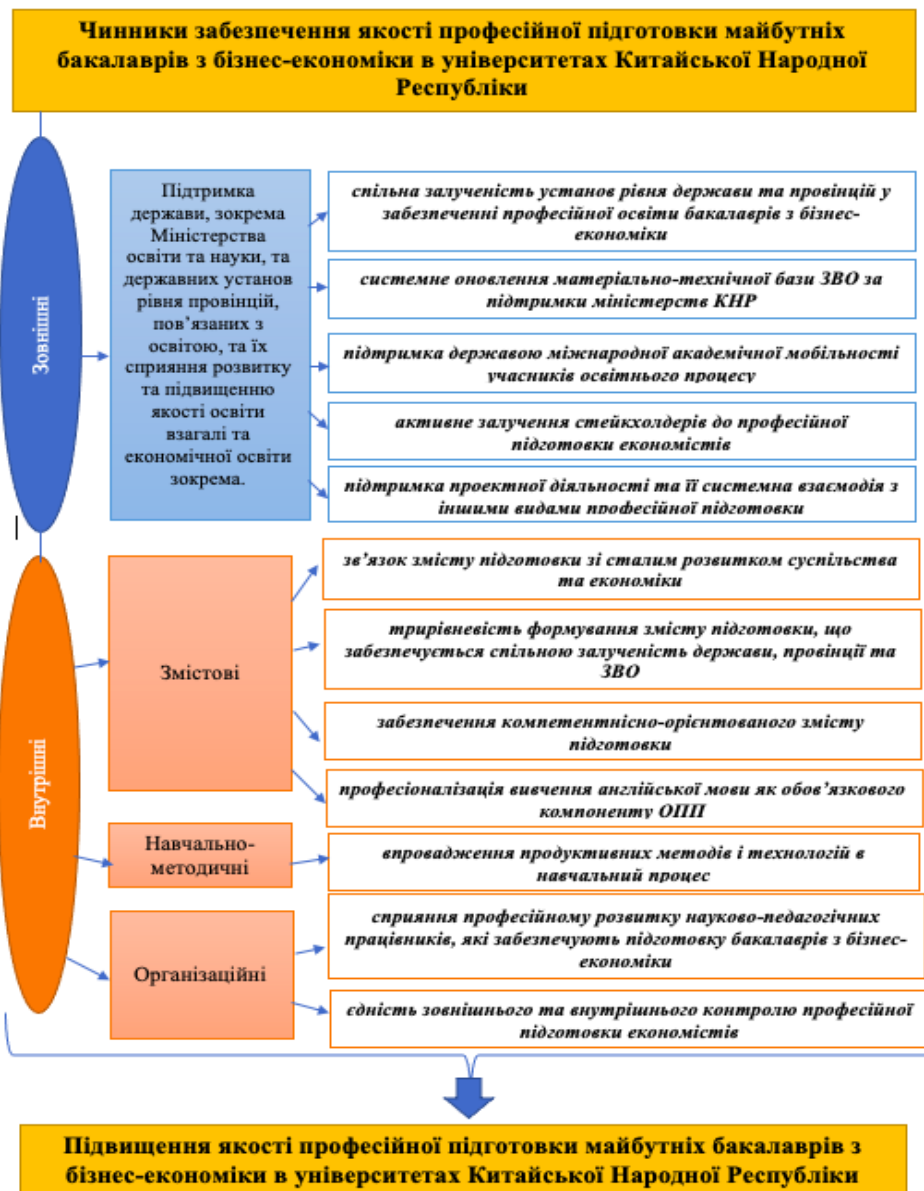

Рис. 1. Чинники забезпечення якості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах КНР
Джерело: розроблено автором

стратегічний пріоритет у своєму порядку денному. У 2010 році було прийнято «Середньо- та довгострокову реформу розвитку освіти провінції Чжецзян (2010-2020)» [14].

Завдяки багаторічним зусиллям провінція Чжецзян створила повну систему базової освіти, професійно-технічної освіти, вищої освіти, освіти дорослих. Нині її базова освіта займає провідне місце в країні, професійно-технічна освіта досягла величезних успіхів і увійшла до вищих національних рядів, а вища освіта розвивається все швидше. Серед 50 закладів професійно-технічної освіти у провінції 11 віднесено до національних зразкових (основних). Набір до закладів вищої професійної освіти становить 43,2% від загального набору

до звичайних ЗВО провінції. Вища освіта провінції представлена 15 університетами, 21 коледжами, 22 самостійними коледжами, 2 технічними коледжами та 48 коледжами вищої професійної освіти. 10 ЗВО мають право надавати ступінь доктора, а 18 – магістра. У ЗВО представлено 83 освітні програми аспірантури та 256 програм магістратури. У провінції також є 6 національних університетських наукових парків, 14 державних ключових лабораторій та 21 ключова лабораторія Міністерства освіти. Система безперервної освіти в провінції Чжецзян охоплює дистанційну освіту та освіту дорослих. Поступово в провінції також налагоджується система неперервної освіти [13]. Враховуючи вищезазначене, ми можемо констатувати, що

відповідальність держави, а також **спільна залученість установ рівня держави та провінцій у забезпеченні професійної освіти бакалаврів з бізнес-економіки** є одним з найвпливовіших чинників, який підвищує рівень професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в КНР.

Акцентуємо увагу на тому, що матеріально-технічна база всіх державних ЗВО КНР забезпечується не самостійно ними самими, а установами рівня провінції, такими як відділ закордонних справ, а також спеціальними державними фондами, які виділяються Міністерством фінансів КНР та Міністерством освіти КНР кожному ЗВО щороку. Це дає змогу констатувати, що **системне оновлення матеріально-технічної бази ЗВО за підтримки міністерств КНР** є ще одним важливим чинником, що впливає на професійну підготовку бакалаврів економічних спеціальностей в КНР. Якщо розглядати досліджуваний університет як приклад, то кожна аудиторія, де навчаються всі студенти Цзянсіньського університету, зокрема студенти кафедри бізнес-економіки, оснащена системою "Мультимедійний кабінет". Пульт управління викладача на кожному викладацькому столі дозволяє увімкнути та вимкнути проектор, комп'ютер, мікрофон, світло в аудиторії, а також викликати системного адміністратора для вирішення технічних проблем інтерактивних засобів навчання.

Міністерство освіти КНР вважає дуже важливим забезпечення мотивації викладачів до професійного зростання та розвитку, а також надання студентам можливості брати участь у стажуваннях в КНР та закордоном для кращого засвоєння практичної складової їх освіти. Державні установи фінансують стажування та підвищення кваліфікації викладачів, а також виділяють кошти на стажування студентів закладів вищої освіти у всіх провінціях країни [15]. Це дає підстави стверджувати, що **підтримка державою міжнародної академічної мобільності учасників освітнього процесу** є ще одним чинником ефективної професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки КНР. Завдяки тому, що кафедра економіки досліджуваного закладу вищої освіти Цзянсіньський університет є одним з топових структурних підрозділів та візитною карткою ЗВО [18], що підтверджується високим рівнем підготовки студентів, потужним викладацьким складом, активною участю у програмах стажування викладачів та студентів, державних проєктах та ін., її додатково фінансує Міністерство фінансів країни. В інституті економіки Цзянсіньського університету існує дві програми для студентів спеціальності бізнес-економіка та міжнародна економіка – білінгвальна програма (заняття викладають англійською та китайською мовами) та монолінгвальна програма (заняття викладають тільки англійською мовою). Забезпечити якісну монолінгвальну підготовку

студентів кафедри бізнес-економіки іноземною мовою китайським викладачам допомагають 5 іноземних кадрів з Південної Кореї та Armenії, яких було запрошено до складу економічної кафедри в 2021 році. Щороку для економічного інституту Цзянсіньського університету виділяється як мінімум 3-5 місць для студентів, що виїжджають навчатися за кордон, та 3-4 місця для викладачів, що виїжджають на закордонне стажування, за рахунок держави. Для студентів та викладачів також створено локальні бази стажувань за межами кампусу, завдяки яким вони можуть отримати реальні навички роботи в економічній сфері як на підприємствах, так і в міжнародних компаніях.

Міністерство освіти КНР зазначає, що його відповідальністю є спрямування університетів на співпрацю з міжнародними та місцевими економічними організаціями. Дуже важливим кроком до підвищення якості освіти Міністерство вважає запрошення стейкхолдерів до університетів для передачі досвіду у вигляді проведення лекцій та семінарів [15]. Кожен університет країни намагається співпрацювати з якомога більшою кількістю міжнародних організацій, досвід яких допомагає студентам отримати більш якісну освіту. Тому активне залучення стейкхолдерів до професійної підготовки економістів є ще одним дуже важливим чинником, що впливає на практикоорієнтованість підготовки майбутніх бакалаврів з економіки. Враховуючи тісний зв'язок кафедри та інституту з економікою, досліджуваний нами Цзянсіньський університет також надає особливе значення співробітництву з організаціями, компаніями та підприємствами КНР. Університет співпрацює як мінімум з 10 державними та приватними економічними компаніями місцевого та міжнародного рівня, в яких викладачі щороку проходять стажування впродовж 4-5 міс. на умовах повного робочого дня 5 днів на тиждень, одночасно маючи можливість викладати в університеті погодинно. На заняттях викладач, який проходить стажування, наводить приклади кейсів реальної роботи на існуючих підприємствах, що виводить метод case study на одну з лідируючих позицій серед методів викладання бізнес-економістам.

Безсумнівним є той факт, що з розвитком економіки КНР та поглибленням економічних і культурних обмінів з країнами по всьому світу навички, пов'язані з міжнародним бізнесом, поступово стають звичайними діловими навичками, необхідними підприємствам та компаніям цієї країни. Новим співробітникам компаній в КНР необхідно поступово розвивати операційні навички та здібності в міжнародній торгівлі в реальній роботі в реальному часі, що часто означає більші бізнес-ризиків та витрати часу, саме тому для ЗВО КНР бізнес-практика є важливою ланкою, що поєднує навчання бізнес-економістів за спеціальністю

з реальним досвідом роботи у бізнесі. Через таку бізнес-практику студенти знайомляться зі специфічними операційними процедурами міжнародної бізнес-практики та можуть закріпити й поглибити на практиці знання теорій та методів, які вони засвоїли під час теоретичної підготовки.

Для того, щоб мотивувати студентів покращувати власні бізнес-навички, така практика для студентів організовується у форматі конкурсів. Міністерство фінансів КНР та Департаменти освіти провінцій КНР виділяють кошти на проведення студентських економічних конкурсів. Університети КНР також дуже активно ведуть проектну діяльність. Проекти, в яких беруть участь викладачі та студенти на рівні провінції та держави, також фінансуються Міністерством освіти КНР та Міністерством фінансів КНР. З цього випливає, що **підтримка проектної діяльності та її системна взаємодія з іншими видами професійної підготовки** є впливовим чинником на якість економічної освіти майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки.

Досліджуваний університет також дуже активно реалізує проектну діяльність. Упродовж одного семестру на рівні університету та провінції викладачі економічних кафедр беруть участь персонально або командами як мінімум в 3-5 наукових або науково-дослідницьких економічних проектах, які фінансуються Департаментом освіти провінції Чжецзян або місцевими підприємствами та компаніями, що співпрацюють з ЗВО. Конкурси для студентів спеціальностей «Бізнес-економіка» та «Міжнародна економіка» досліджуваного ЗВО проводяться онлайн декілька разів на рік на рівні університетів, провінцій та держави.

До внутрішніх чинників, що впливають на якість освіти економістів в КНР, відносимо такі групи чинників: змістові, пов'язані з цілями, результатами та змістом підготовки, навчально-методичні, пов'язані з методами та технологіями підготовки, та організаційні чинники, що пов'язані з контролем та оцінюванням якості підготовки фахівців та проявляються безпосередньо у кожному закладі вищої освіти КНР, включаючи також досліджуваний нами Цзясінський університет.

Цілі та результати підготовки економістів висвітлено в освітньо-професійних програмах університетів КНР. Такі програми використовують як основу розроблення планів усіх навчальних дисциплін, що викладаються в закладах вищої освіти (ЗВО) Китаю. Вони містять структуру змісту дисциплін, що викладаються у ЗВО, в них встановлено обсяг навчального матеріалу для засвоєння студентами, визначено засоби діагностики рівня якості освітньо-професійної підготовки фахівця.

Зміст підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки визначається на трьох рівнях: держави, провінції та університету. Підручники та інші наукові видання, які рекомендовано Міністерством

освіти КНР для кожної спеціальності кожного закладу вищої освіти КНР, є основою навчання студентів. Всі вони містяться в достатній кількості екземплярів в бібліотеках закладів вищої освіти, а також студенти можуть самостійно придбати їх за власні кошти. На рівні провінцій установами, які беруть участь у формуванні змісту освіти, також визначається зміст підготовки економістів у закладах вищої освіти. Рекомендовані підручники та посібники, які містять матеріал, що стосується розвитку економіки в межах провінції та країни взагалі, в якій навчаються студенти, матеріали з баз даних case study для вивчення певних економічних дисциплін також є невід'ємною частиною процесу навчання за економічними спеціальностями, що дає підстави судити про те, що **зв'язок змісту підготовки зі сталим розвитком суспільства та економіки** є важливим чинником забезпечення якості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки.

Безпосередньо у закладі вищої освіти також формується зміст освіти для студентів-економістів. У викладачів кафедри економіки є певна академічна свобода у написанні власних підручників та посібників з економічних дисциплін на основі власного досвіду стажування у міжнародних та китайських компаніях, взаємовідвідування лекцій та практичних занять інших викладачів, відвідування семінарів та відкритих лекцій стейкхолдерів, які співпрацюють з економічною кафедрою університету. Все це допомагає студентам у проходженні економічної практики на підприємствах та в компаніях місцевого та міжнародного рівня, поглибленні теоретичних знань за допомогою використання їх на практиці в роботі на реальному підприємстві чи в компанії. Зважаючи на те, що в процесі такого навчання мова і культура стають основними професійно-формуючими факторами особисті, є підстава також акцентувати увагу на мовно-культурному компоненті змісту підготовки фахівця, який пропонує освітньо-професійна програма університетів у Китаї. Знання іноземної мови та зарубіжної культури є необхідними складовими змісту освіти майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки всіх ЗВО Китайської Народної Республіки. Враховуючи вищезазначене, стверджуємо, що **трирівневість формування змісту підготовки, що забезпечується спільною залученістю держави, провінції та ЗВО**, а також **забезпечення компетентнісно-орієнтованого змісту підготовки** є впливовими чинниками, що безпосередньо впливають на якість професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в КНР.

Акцентуємо увагу на тому, що освітньо-професійні програми китайських університетів спрямовані на задоволення високого рівня вимог

студентів до мовної підготовки (англійська мова), професійних знань і спеціалізованих навичок, які необхідні для всебічного розвитку в галузі міжнародної бізнес-економіки. Це дає змогу стверджувати, що **професіоналізація вивчення англійської мови як обов'язкового компоненту ОПП** є чинником, що впливає на якість професійної підготовки майбутніх бакалаврів. Прикладом цього є прагнення китайських ЗВО надати студентам розуміння англійської мови та культури, фінансових та юридичних операцій за кордоном, а з глобальної точки зору – можливостей для навчання, практики спілкування у бізнес-середовищі, в тому числі англійською мовою, управління, певного духу інновацій та підприємництва [11].

Слід також проаналізувати чинники, пов'язані з **методами та технологіями навчання** бакалаврів з бізнес-економіки в університетах КНР. Ключовими технологіями, які використовуються у ЗВО КНР, включаючи також досліджуваний Цзясінський університет, є проблемно-орієнтоване навчання (problem-based learning, або PmBL) та проєктне навчання (project-based learning, що позначається аббревіатурою PtBL), які в майбутньому дозволять майбутнім бакалаврам оволодіти практичними аспектами своєї професії. Проблемно-орієнтоване навчання (PmBL) – це підхід, орієнтований на студентів, за допомогою якого вони дізнаються про предмет, працюючи в групах, щоб розв'язати відкриту проблему. Ця проблема керує мотивацією та навчанням. Цей метод притаманний західній системі освіти, але КНР також погоджується з тим, що класична академічна схема «лекція-семінар-екзамен» вже втратила свою актуальність та має певні недоліки, пов'язані з недостатнім рівнем формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців-економістів на ринку праці [16]. Замість того, щоб викладати відповідний матеріал і потім запропонувати студентам застосувати знання для розв'язування проблем, проблема надається студентам з самого початку перед поясненням теорії. PmBL часто орієнтований на групу, тому корисно виділити час на занятті, щоб підготувати студентів до роботи в групах і дозволити їм брати участь у своєму власному проєкті PBL. Саме тут варто зазначити про проєктне навчання (project-based learning), що являє собою методологію навчання, яка заохочує студентів вчитися, застосовуючи знання та навички через цікавий досвід проєктної діяльності. PtBL також надає можливості для глибшого навчання в контексті та для розвитку важливих навичок, пов'язаних з майбутньою економічною кар'єрою [17]. Метою обох технологій є виконання певного практико-орієнтованого завдання. У PmBL методи розв'язання проблеми визначаються студентами самостійно, де викладач надає проблему та дає студентам можливість у групах дійти до її вирішення, використовуючи

будь-які засоби, але у PtBL у студентів є більш чітке формулювання задачі та методів і стратегій, які вони мають використати задля її виконання. Роль викладача у процесі використання цих двох методів є різною: в PmBL викладач є помічником студентів у процесі виконання завдання, а в PtBL – ментором та фасилітатором прогресу, але дані особливості можуть дуже відрізнитися та по-різному трактуватися при використанні у викладанні різних дисциплін. Вдале поєднання цих двох взаємопов'язаних підходів надає студентам шанс замість пасивного сприйняття інформації розуміти її, мислити нетривіально, самостійно працювати над матеріалом на практиці замість прослуховування його під час лекції, розраховувати свій час (тобто, навичка тайм-менеджменту), працювати у команді, вдало взаємодіяти з іншими, що є дуже важливим для їх майбутньої економічної кар'єри. Це дає нам можливість стверджувати, що **впровадження продуктивних методів і технологій в навчальний процес** є важливим чинником, що впливає на якість професійної підготовки бакалаврів-економістів в КНР.

Контроль та оцінювання якості підготовки бакалаврів має дуже велике значення для професійного зростання майбутніх бакалаврів у своїй професії та, як наслідок, – покращення стану економіки країни в цілому. При університетах існують центри розвитку викладачів, організовані установами рівня провінції та підконтрольні Міністерству освіти, які відповідають за розвиток навичок викладання, мотивують викладачів застосовувати нові сучасні методики викладання, вміти контролювати аудиторію, знаходити підхід до студентів та спрямовувати студентів до практичного застосування набутих теоретичних знань. Для викладачів всіх закладів вищої освіти КНР державою та провінцією також організовуються курси перепідготовки та підвищення кваліфікації, семінари, конференції, на яких вони можуть здійснити обмін досвідом та отримати нові знання з методик викладання. Експерти з великих міст КНР, які частіше за все є професорами та докторами наук ЗВО, здійснюють візити до ЗВО менших міст для обміну досвідом та прослуховування й оцінювання занять менш досвідчених викладачів. Вони також проводять гостьові лекції, семінари та вебінари для інших викладачів з метою підвищення якості їх викладання, тривалість яких зазвичай складає 2-3 години. Такі заходи в ЗВО КНР проводяться як мінімум раз на місяць по суботах та неділях, у позаурочний час, коли викладачі мають вільний час взяти у них участь. Це дає змогу стверджувати, що одним з вагомих чинників забезпечення якості підготовки економістів в КНР є сприяння професійному розвитку науково-педагогічних працівників, які забезпечують підготовку бакалаврів з бізнес-економіки.

Департамент освіти провінції Чжецзян, в якому розташовано досліджуваний ЗВО Цзясінський університет, має безпосередню відповідальність за забезпечення оцінювання та контролю якості викладання у ЗВО. В обов'язки цього департаменту входить керування роботою викладачів по всій провінції; організація та запровадження професійної кваліфікації викладачів; організація та спрямування підготовки викладачів різних категорій і рівнів; участь у формуванні політики кадрової реформи щодо кадрового забезпечення та заробітної плати у ЗВО; організація та керування формуванням команди висококваліфікованих викладачів та оцінкою вчених звань професійних кадрів [13]. Реалізація даних директив відбувається на трьох рівнях: рівень університету (залучення експертів до перевірки якості викладання у ЗВО шляхом гостей візитів та прослуховування лекцій та практичних занять викладачів); рівень факультету/інституту (залучення експертів та робітників Департаменту освіти до перевірки навчально-методичної документації на різних факультетах та інститутах); рівень кафедри (взаємовідвідування та взаємооцінювання викладачів на кафедрах з метою покращення якості власного викладання та обміну досвідом, внутрішня перевірка якості проведення занять завідувачами кафедр раз на семестр).

На додаткову увагу заслуговує детальний розгляд перевірки якості навчання студентів. У кожному ЗВО країни, включаючи досліджуваний університет, існує департамент моніторингу занять за допомогою вбудованих у кожній аудиторії камер з розпізнанням звуку. Кожне заняття кожного викладача за необхідності можливо подивитися та послухати, а також оцінити поведінку та активність студентів на занятті. До внутрішнього департаменту моніторингу ЗВО раз на семестр також приєднуються експерти з великих міст, про яких велася мова вище, які також дистанційно за допомогою камер оцінюють якість роботи студентів в аудиторії на заняттях.

Дуже важливим етапом перевірки якості навчання студентів є перевірка дипломної роботи бакалавра. Після завершення виконання дипломної роботи та її перевірки викладачем та іншими співробітниками кафедри (взаємоперевірка) кожен студент зобов'язаний завантажити файл з текстом роботи на міністерський веб-сайт, який перевіряє її на унікальність у два етапи – перевірка програмою відслідковування плагіату, а також співробітниками державних установ кожної провінції КНР, які відповідають за оцінювання якості виконання дипломних робіт. Тільки після цієї перевірки студент може вийти на передзахист, а потім – захист випускної роботи бакалавра та отримати диплом бакалавра за своєю спеціальністю. Отже, важливим чинником, що впливає на ефективність

професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки КНР, також є **єдність зовнішнього та внутрішнього контролю професійної підготовки економістів** в КНР.

Висновки. Нами було здійснено глибокий аналіз досліджень щодо чинників забезпечення якості професійної підготовки та їх класифікацій, з яких найбільш ємною ми вважаємо розподіл чинників на внутрішні та зовнішні. Сформульовано та конкретизовано специфічні чинники, які впливають на якість підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки на основі досліджуваного закладу вищої освіти Jiaxing University. До зовнішніх чинників забезпечення якості підготовки бакалаврів в ЗВО КНР відносимо підтримку держави, зокрема Міністерства освіти, та державних установ рівня провінцій, пов'язаних з освітою, та їх сприяння розвитку та підвищенню якості освіти взагалі та економічної освіти зокрема. Внутрішні чинники включають змістові, пов'язані з цілями, результатами та змістом підготовки, навчально-методичні, пов'язані з методами та технологіями підготовки, та організаційні чинники, що пов'язані з контролем та оцінюванням якості підготовки фахівців та проявляються безпосередньо у кожному закладі вищої освіти КНР. Вважаємо, що підготовка фахівців з бізнес-економіки в Китайській Народній Республіці здійснюється на високому рівні, тому позитивний досвід Китайської Народної Республіки у підготовці бізнес-економістів в закладах вищої освіти є цінним для подальшого використання у підготовці економістів в закладах вищої освіти України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Академічний тлумачний словник української мови: в 11 томах. Т.11, 1980. С. 326
2. Вайнтрауб М.А. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників з обробки металу: монографія. Вид. 2-ге, допов. Київ: Т. Клочко, 2013. 328 с.
3. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: метод. пособие. Москва: Высш. шк., 2008. 207 с.
4. Вікторов В. Основні критерії та показники якості освіти. *Вища освіта України*. 2006. № 1. С. 54-59.
5. Волков О. І. Система якості вищих навчальних закладів: теорія і практика. Київ: Наук. думка, 2006. 301 с.
6. Дьомін О.А. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки бакалаврів із агроінженерії: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Київ, 2021. URL: <https://ivet.edu.ua/repozytarii/baza-dysertatsii> (дата звернення: 26.05.2022).
7. Исаева Т. Е. Педагогическая культура преподавателя как условие и показатель качества образовательного процесса в высшей школе. Ростов-на-Дону: Рост. ун-т путей сообщения, 2003. 312 с.

8. Кулалаєва Н.В. Теоретичні і методичні основи формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Київ, 2020. URL: <https://ivet.edu.ua/repozytarii/baza-dysertatsii> (дата звернення: 25.05.2022).

9. Литвин А.В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови»: на допомогу здобувачу наукового ступеня. Львів: Львівський НПЦ ПТО, СПОЛОМ, 2014. 76 с.

10. Литвин А.В., Мацейко О.В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 4. С. 43-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2013_4_5 (дата звернення: 23.05.2022).

11. Освітньо-професійна програма для ступеня бакалавра, 2018. Цзясін: Видавництво академічного офісу Цзясінського університету, 2018. 942 с.

12. Романова Г.М. Індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних університетів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і

психології професійної освіти АПН України. Київ, 2003. 250 с.

13. Department of Education of Zhejiang Province (浙江省教育厅). URL: <http://jyt.zj.gov.cn/col/col1552973/index.html> (Last accessed: 24.05.2022).

14. Education in China: a Snapshot. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/china/Education-in-China-a-snapshot.pdf> (Last accessed: 24.05.2022).

15. Ministry of Education of the People's Republic of China. URL: <http://en.moe.gov.cn> (Last accessed: 24.05.2022)

16. Problem-based learning. *Center for Teaching Innovation*. URL: <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/engaging-students/problem-based-learning> (Last accessed: 26.05.2022)

17. What is project-based learning? *Defined Learning*. URL: <https://blog.definedlearning.com/blog/what-is-project-based-learning> (Last accessed: 26.05.2022)

18. 嘉兴学院2021年院校专业分数及就业质量报告 (Jiaxing University 2020 Professional Scores and Employment Quality Report). URL: https://www.sohu.com/a/491839743_121124030 (Last accessed: 26.05.2022)